

NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET KONGELIG RESOLUSJON
STATSRÅD Monica Mæland

ETABLERING AV REGELRÅDET

Kongelig resolusjon av

(Foredratt av statsråd)

Etablering av Regelrådet

1. BAKGRUNN

I granskinger utført av Difi, Riksrevisjonen og OECD er kvaliteten på konsekvensvurderingene når nytt regelverk fremmes, blant annet for næringslivet, blitt kritisert. Regjeringen ønsker derfor å innføre en ny kontrollmekanisme i form av et såkalt regelråd for næringslivet for å sikre bedre etterlevelse av utredningsinstruksen. Regelrådet skal være uavhengig av forvaltningen, og bidra ved rådgivende uttalelser til at næringslivet ikke påføres unødvendige belastninger når nye lover og forskrifter innføres.

Stortinget har anmodet om at det opprettes et regelråd for næringslivet, jf. romertallsvedtak VIII i sak 2, 26.11.2013, og vedtatt budsjett for Regelrådet for 2015.

2. HØRING

Et forslag til innretning og mandat for rådet ble sendt på høring 19.12.2014 med høringsfrist 19.3.2015. Det kom inn 35 høringssvar, hvorav 28 med merknader.

Forslaget om å opprette Regelrådet får generelt god mottakelse hos næringslivets bransjeorganisasjoner: Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Revisorforeningen, Norges Rederiforbund, Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF) og Hovedorganisasjonen Virke støtter alle etablering av Regelrådet. Også arbeidslivsorganisasjonen Akademikerne og statlige etater som Arbeidstilsynet, Justervesenet, Mattilsynet og Norges vassdrags- og energidirektorat stiller seg positive til etableringen.

NHO påpeker at de lenge har tatt til orde for at det etableres et regelråd som skal bidra til at lover og forskrifter som berører næringslivet, blir bedre forberedt. Bedriftsforbundet fremhever at kravene i regelverket ofte er de samme for små og store bedrifter selv om småbedriftene har mindre administrative ressurser til å følge opp. Det er derfor de minste bedriftene som, relativt sett, bruker mest ressurser på administrasjon. Bedriftsforbundet håper dette perspektivet vektlegges i Regelrådets vurderinger. Norsk Forening for Kvalitet og Risikostyring uttrykker støtte til etableringen av rådet for å styrke kvaliteten i

beslutningsgrunnlaget, og fremhever at dette kan bidra til økt verdiskapning og lønnsomhet for både næringslivet og samfunnet generelt.

Arbeidsgiverforeningen Spekter stiller seg positiv til etableringen, men påpeker at forutsetningen er at dette fører til mer effektivitet snarere enn mer byråkrati. Norges Bondelag er også i utgangspunktet positiv til forslaget. Bondelaget fremhever at det er viktig at rådet bidrar til sterk faglighet i vurderingene av den administrative effektiviteten knyttet til nye regler, og ikke opptrer slik at det tas til inntekt for noen spesiell politisk agenda. Norges Bondelag foreslår at man må vurdere om et regelråd er den mest effektive måten å oppnå målet om bedre konsekvensvurderinger, eller om det er mer effektivt å styrke sentralforvaltningen direkte.

Samferdselsdepartementet anser i utgangspunktet at etablering av et regelråd for næringslivet kan være et fornuftig tiltak, og nevner at dette synes å ha vært nyttig i andre land. Samferdselsdepartementet stiller imidlertid spørsmål ved om det faktisk er behov for et eget råd, i form av et eget forvaltningsorgan, for dette formålet. For øvrig stiller Samferdselsdepartementet spørsmål ved hvor egnet Regelrådet vil være til å behandle saker på underliggende etaters områder. I den forbindelse viser de til høringssvar fra Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen. Jernbanetilsynet slutter seg til høringsforslaget, men påpeker en del utfordringer for Regelrådet. Tilsynet stiller spørsmål ved om Regelrådet vil ha tilstrekkelig faglig kompetanse til å foreta vurderinger av EU-rettsakter av fagteknisk karakter. Statens vegvesen uttaler at det bør vurderes om formålet med rådet like godt kan bli ivaretatt av allerede etablerte institusjoner.

Legeforeningen påpeker at det er stor usikkerhet knyttet til effekten av rådet, og konkluderer med at det er mest hensiktsmessig å forsikre seg om at utredningsarbeidet i første omgang blir gjort riktig enn at man skal ha et organ som i ettertid bemerker eventuelle mangler. Tilsvarende mener Petroleumstilsynet at det vil være mer effektivt å innarbeide kvalitetssikring i reguleringsprosessene hos de enkelte forvaltningsorganene enn å opprette et eksternt kontrollorgan. Tilsynet viser til at tidlig involvering av berørte parter fungerer godt på deres område, og at det ikke er ønskelig at «innarbeidede trepartsprosesser skal undergraves med andre ordninger». Også Sjøfartsdirektoratet er i tvil om etablering av et eget forvaltningsorgan er det mest hensiktsmessige virkemidlet for få bedre etterlevelse av utredningsinstruksen. LO mener at selv om intensjonene med forslaget er de beste, så bør utredningsinstruksen være tilstrekkelig, og at det er et politisk ansvar at den følges slik at alle relevante forhold i sakene blir tilstrekkelig belyst og vurdert.

Departementet viser til at Stortinget har anmodet om at rådet etableres i 2015.

3. FORMÅL OG PRIMÆROPPGAVE

Formålet med Regelrådet ble i høringsnotatet formulert som: *Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk.* I det videre henvises det til vedlagte forslag til vedtekter, heretter omtalt som vedtektene.

Formålssetningen gir etter Klima- og miljødepartementets oppfatning rådet et mer omfattende mandat enn det som anses ønskelig. Det uttrykkes at en vurdering langs disse linjer er noe helt annet enn kvalitetskontroll. Norges Bondelag uttaler i samme retning at rådet bør begrense sin kontroll og evaluering til å vurdere de administrative kostnadene for bedriftene som mulig nytt regelverk kan påføre dem, da definert som tilpassings-, oppfølgings- og opplæringskostnader innenfor egen virksomhet. Bondelaget anser det ikke hensiktsmessig å bruke rådet til «å vurdere og evt. balansere ut eventuelle samfunnsmessige kostnader og gevinster ved nytt regelverk».

Departementet vil understreke at en slik tolkning av mandatet som Klima- og miljødepartementet og Norges Bondelag kan synes å legge til grunn, ikke har vært tilsiktet. Den aktuelle formulering er ment å være en generell erklæring om det overordnede resultatmål for rådets virksomhet. Uttrykket *unødvendige byrder* medfører at det må foretas en vurdering av om reguleringsmotivene kan oppnås på en enklere og mer kostnadseffektiv måte. Departementet opprettholder på denne bakgrunn sitt forslag om formålssetning, jf. vedtektene § 1.

Primæroppgaven til Regelrådet ble i høringsnotatet omtalt slik: *Regelrådet skal granske utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold. Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller. Regelrådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en, relativt sett, lav kostnad for næringslivet.*

Forbrukerombudet argumenterer for at et regelråd ikke bør begrense seg til å kvalitetskontrollere utredningene utelukkende fra et næringslivsperspektiv. Mangelfulle utredninger er ikke et rent næringslivsproblem, men gjelder også andre interesser. Det pekes på at tunge interesseorganisasjoner for næringslivet ikke har dårligere forutsetninger for å påpeke svakheter i utredningene enn det forbrukersiden har. Ombudet stiller seg derfor kritisk til at man tar sikte på å opprette et eget forvaltningsorgan med et slikt ensidig formål. Forbrukerombudet mener at det er avgjørende at også forbrukerinteressene tas med i rådets mandat. Brønnøysundregistrene og Spekter peker også på at målet om å unngå unødvendige byrder er relevant for andre sektorer.

Næringslivets organisasjoner har ikke dårligere forutsetninger for å ivareta sine interesser enn andre som berøres av nytt regelverk. Men når det gjelder konsekvenser av nytt regelverk, vil departementet bemerke at det ofte er

næringslivet som påføres de største belastningene. Bedriftene må, ulikt forbrukersiden, forholde seg til mange forskjellige regelverk som medfører omfattende rapporteringer og særskilte rutiner. Spesielt for de mindre bedriftene kan oppfølgingen kreve uforholdsmessig mye ressurser.

Virke foreslår en handlingsregel for forenklingsarbeidet: «Enhver forskrift, lov, tiltak som innføres skal vurderes om det betaler seg, dvs. nytten må overstige byrden økonomisk og administrativt det innebærer for næringslivet». Virke mener denne handlingsregelen bør være utgangspunktet for Regelrådets vurdering.

Departementet vil påpeke at det følger av utredningsinstruksen, at en samfunnsøkonomisk analyse av nytte og kostnader skal foretas hvis det er tale om vesentlige konsekvenser. Forslaget til Virke er imidlertid ikke forenlig med proporsjonalitetsprinsippet i utredningsinstruksen. Det er ikke hensiktsmessig å underlegge ethvert forslag en slik grundig vurdering. Videre må det være et politisk handlingsrom. Departementet viser til sitt forslag om at rådet kan vurdere hvorvidt målene med nytt regelverk oppnås til relativt sett lave kostnader for næringslivet, jf. vedtektene § 2 første ledd tredje punktum. Departementet understreker at Regelrådet ikke skal foreta noen vurdering av hvor hensiktsmessige reguleringsmotivene er. Men rådet skal undersøke hvorvidt virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt, og eventuelt foreslå alternative og mer effektive måter å oppnå målene på. Departementet tilrår at rådets primæroppgave blir i samsvar med vedtektene § 2 første ledd. Dette er i tråd med forslaget i høringsnotatet, men basert på en generell merknad fra Forbrukerombudet er det lagt til en presisering om at Regelrådet skal vurdere om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt.

4. UAVHENGIGHET OG FORVALTNINGSRETTLIG STATUS

Forslaget om å opprette et regelråd for næringslivet dreier seg om å etablere et faglig organ som er frittstående og uavhengig av forvaltningen. Behovet for et uavhengig råd kommenteres og får tilslutning av NHO, Revisorforeningen, Virke, Norges Rederiforbund og NARF.

Ingen høringsinstanser har argumentert for andre løsninger enn det som departementet foreslår med hensyn til forvaltningsmessig status: Regelrådet opprettes som et eget forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet der departementets instruksjonsrett er avskåret i faglige spørsmål, jf. vedtektene § 4 første ledd. Begrensning i instruksjonsmyndigheten overfor organ som fatter *vedtak*, må skje gjennom lovregulering. Regelrådet vil imidlertid ikke treffe vedtak i forvaltningsrettslig forstand; rådet gir rådgivende uttalelser. Departementet legger derfor til grunn at lovregulering av Regelrådets uavhengighet i faglige spørsmål ikke er nødvendig. Når det gjelder private interesser som er direkte berørt av forskrifts- og lovforslag, påpeker departementet at forvaltningslovens alminnelige habilitetsregler gjelder for rådsmedlemmene.

Departementet slår fast at Regelrådets uttalelser er rådgivende, jf. vedtektene § 2 annet ledd. Revisorforeningen og Norges Rederiforbund legger i den sammenheng vekt på at ordningen ikke bør bidra til uklarhet om at ansvaret for beslutningsgrunnlaget ligger hos ansvarlig statsråd og etatsleder, men at det er viktig å bygge opp en sterk politisk forankring til ordningen i departementene og etatene. Også Virke understreker viktigheten av at rådet har politisk ryggdekning for sitt mandat. Mattilsynet mener at når uttalelsene er rådgivende, så må forvaltningen følge opp eventuelle kommentarer som gis.

Departementet bemerker at når uttalelsene er rådgivende, så vurderer forvaltningen på selvstendig grunnlag Regelrådets uttalelser. Men i tråd med god forvaltningspraksis skal man gjengi og vurdere vesentlige merknader som fremkommer ved høring. Departementet fastslår at det er et politisk ansvar at utredningsinstruksen følges.

5. FORHOLDET MELLOM KONTROLL OG VEILEDNING

I høringsnotatets forslag til mandat for Regelrådet fremgår det at primæroppgaven skal være kontroll av utredninger. I tillegg legges det opp til at rådet skal drive generell veiledning. Men departementet tilrår at rådet avgrenser sin virksomhet mot direkte bistand til utarbeiding av utredninger. Forslaget til veiledningsoppgaver i mandatet var: *Regelrådet skal følge den faglige utvikling og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og det skal gi informasjon og generell veiledning som fremmer samfunnsøkonomisk god regulering.*

Forslaget får tilslutning fra de fleste bransjeorganisasjoner. For eksempel påpeker Spekter at en kombinasjon av veiledning og kontroll skaper utfordringer med hensyn til rådets habilitet. Spekter mener man derfor bør være forsiktig med veiledning i en startfase siden det kan skape usikkerhet i forvaltningen om hvilken rolle Regelrådet har, samtidig som det kan svekke forvaltningens eget kompetansebyggende arbeid på feltet. NHO mener at både hensynet til interessekonflikter og ressursbruk tilsier at Regelrådets oppgave bør være kontroll. Brønnøysundregistrene slutter seg også til departementets forslag, og påpeker at man kan justere grenseflaten mellom kontrollfunksjonen og eventuell veiledning til regelprodusent etter å ha høstet erfaringer.

Direktoratet for byggkvalitet angir at hovedårsaken til at utredningene ikke er tilstrekkelig gode, er at det mangler tilgjengelige data og en praktisk anvendbar metodikk. Dette leder til at direktoratet mener det er hensiktsmessig at Regelrådet får en rolle med veiledning og samspill med forvaltningen. Legeforeningen hevder, i forbindelse med Regelrådets avgrensning mot direkte bistand til utredere, at rådet innebærer store kostnader, og mener det derfor er viktig at ikke funksjonen begrenses så mye at selve opprettelsen ikke lenger lar seg forsvare.

Departementet bemerker at det må skilles mellom interne tiltak i forvaltningen og et uavhengig kontrollorgan. Det er behov for veiledning og direkte støtte ved utarbeidelse av konsekvensvurderinger. Regelrådet skal drive med generell veiledning. Men utgangspunktet for departementet er at kontrollfunksjonen svekkes hvis man skal «kontrollere seg selv», i den forstand at man kontrollerer utredninger som man har bistått ved utarbeidelsen av. Ansvaret for utredningene ligger i forvaltningen og ikke hos et uavhengig kontrollorgan. Ressursmessige begrensninger i rådet er også et moment det må tas hensyn til, ved siden av at det eksisterer en slik veiledningstjeneste i dag under Direktoratet for økonomiforvaltning. Så lenge den habilitetsmessige grensen som må gjelde for kontrollarbeidet respekteres, anser ikke departementet det som hensiktsmessig å gi noen nærmere føringer for Regelrådets håndtering av veiledningsoppgaver utover det som ligger i forslag til mandat, jf. vedtektene § 2 fjerde ledd. Formuleringen fra høringsnotatet om «samfunnsøkonomisk god regulering» er erstattet med uttrykket «effektiv regulering». Departementet tilsikter ikke noen realitetsendring med dette.

6. SAKSTILFANG

Forslaget gikk ut på at Regelrådet får lov og forskriftsforslag av relevans for næringslivet og som legges ut på høring, til uttalelse. Forbrukerombudet har, som tidligere nevnt, reservasjoner mot denne avgrensningen av virkeområdet, og mener rådet også bør vurdere forslag av betydning for forbrukerne. Brønnøysundregistrene tar opp at det bør være aktuelt å vurdere utvidelse av mandatet.

Departementet bemerker at det nå ikke anses som aktuelt med et regelråd som også vurderer forslag fra et forbrukerperspektiv. Departementet mener dette bør vurderes i forbindelse med en evaluering av rådet noe frem i tid. I det videre omtales innspill som dreier seg om de to saksområdene som særskilt var omtalt i høringsnotatet; skatte- og avgiftsforslag og EØS-saker.

6.1 Skatte- og avgiftsforslag

Virke ønsker at Regelrådet i mandatet må få kompetanse til å granske skatte- og avgiftsforslag. Virke mener at knapt noen regelendringer har større virkning på næringslivets regulatoriske byrder og rammevilkår generelt enn skatte- og avgiftsendringer.

Departementet påpekte i høringsnotatet at Regelrådet vil kunne uttale seg om alle forslag som legges ut på høring. Og Toll- og avgiftsdirektoratet viser i sitt høringssvar til at det jevnlig foreslås endringer i særavgiftsregelverket uavhengig av statsbudsjettet, og at disse normalt sendes på offentlig høring. Imidlertid vil mange skatte- og avgiftsforslag i forbindelse med de årlige statsbudsjetter ikke ha vært gjenstand for noen høring. Departementet slutter seg til det syn at skatte- og avgiftsforslag er av stor betydning for næringslivets regulatoriske byrder. Argumentasjonen til Virke understreker at i tillegg til at det faglige embetsverket

skal følge utredningsinstruksen, så må politiske myndigheter også i størst mulig grad føle seg forpliktet av denne dersom målene for forenklingsarbeidet skal nås. Men det følger av reglene for regjeringens budsjettprosess at slike forslag må være unntatt offentlighet, og ikke skal behandles av Regelrådet.

6.2 EØS-saker

Forslaget til mandat i denne sammenheng var: Ved utarbeidelse av EØS-relevant regelverk som kan ha stor betydning for norsk næringsliv, skal Regelrådet bistå ansvarlig departement, dersom dette begjæres, med å granske konsekvensutredningene som medfølger forslag fra den Europeiske Union. Regelrådet skal gi råd om hva en norsk konsekvensutredning bør inneholde. Ved eventuell bruk av regelrådet i EØS-relaterte saker skal rådets arbeid skje innenfor de tidsfrister og prosedyrer som er etablert for EØS-arbeidet.

Formålet med bestemmelsen er å nyttiggjøre seg Regelrådets kompetanse på et tidlig stadium når det foreligger ferdigstilte utredninger fra EU. Norges Bondelag forventer at Regelrådet bidrar til å få frem norske synspunkter på et tidlig stadium i EØS-prosessene, og slik påvirke det endelige resultatet.

NHO er kritiske til at Regelrådet skal pålegges å uttale seg om hva en eventuell norsk utredning bør inneholde; dette bør være regulert i utredningsinstruksen. Departementet slutter seg til NHOs syn, og foreslår derfor at den aktuelle bestemmelse utgår fra mandatet, og at Regelrådets forhold til EØS-saker reguleres i samsvar med vedtektene § 2 tredje ledd.

Sjøfartsdirektoratet etterlyser en vurdering av om Regelrådet skal vurdere saker som legges ut på høring etter EØS-høringsloven (lov om europeisk meldeplikt for tekniske regler m.m.). Norske forslag vil være gjenstand for en norsk høring – eller berørte nasjonale interessenter har i det minste blitt involvert – i forkant av, eller samtidig med, at forslaget meldes til EFTAs overvåkingsorgan. Regelrådet har derfor mulighet til å avgi uttalelse i den norske høringen.

7. REGELRÅDETS PLASSERING I REGELVERKSPROESSEN

Det ble foreslått at Regelrådet kommer inn med sin vurdering i den åpne høringsrunden når forslagene og utredningene er ferdigstilte. På dette punktet spriker høringsuttalelsene en del. Departementets forslag støttes av Klima- og miljødepartementet, Norges Bondelag og Toll- og avgiftsdirektoratet.

Legeforeningen er kritisk til at et regelråd som kommer inn i den åpne høringsrunden, skal kunne utgjøre en effektiv kontroll. Fravær av formelle sanksjonsmuligheter tilsier etter deres mening også at effektiv kontroll vanskeligjøres. Legeforeningen mener derfor at det fremstår som mer hensiktsmessig dersom man plasserer Regelrådet tidligere i utredningsprosessen, slik at rådet kan komme med innspill før arbeidet er ferdigstilt og skal ut på høring. Arbeidsgiverforeningen Spekter ber også departementet vurdere en slik

løsning. Tilsvarende mener Revisorforeningen at det vil være en fordel om ansvarlig utreder får mulighet til å forbedre konsekvensvurderingen på grunnlag av Regelrådets uttalelse før saken legges ut på høring. Også Brønnøysundregistrene påpeker at Regelrådets tilbakemeldinger kan komme i seneste laget til å påvirke det konkrete forslaget i vesentlig grad.

Departementene har i den interne departementsforeleggelsen vært entydige på at Regelrådet bør komme inn først ved åpen høring. Hensynet til å unngå tap av tid i regelverksprosessen vektlegges. Justisdepartementet har i tillegg påpekt det prinsipielt uheldige i å gi én sektor, næringslivet, særbehandling ved at et uavhengig regelråd får forslagene og utredningene til uttalelse før andre interessenter.

Departementet ser fordelene med at Regelrådets uttalelse foreligger idet forslaget legges ut på høring. Men det er både praktiske og prinsipielle innvendinger mot en slik fremgangsmåte. Departementet opprettholder derfor sitt forslag om at Regelrådet får forslagene til behandling idet de legges ut på høring, jf. vedtektene § 3 første punktum. Departementet tilrår at utredningsinstruksen gir nærmere regler for hvordan forvaltningen innhenter Regelrådets uttalelser, jf. vedtektene § 3 annet punktum.

Departementet foreslo at Regelrådet skal ha en kortere frist for å avgi uttalelse enn den kunnngjorte høringsfristen. Bakgrunnen for dette er at høringsinstansene da kan studere Regelrådets vurdering før de selv avgir uttalelse. Forslaget får tilslutning fra de som har kommentert dette. Departementet opprettholder forslaget om at frist for rådet til å offentliggjøre uttalelse i en sak er halvparten av kunnngjort høringsfrist, men minst tre uker, jf. vedtektene § 5 fjerde ledd.

Et annet aspekt ved Regelrådets virksomhet er samspillet mellom forvaltningen og rådet. NHO, NARF, Spekter og Virke mener at rådet bør kunne vurdere samme sak flere ganger; man kan tenke seg at rådet gir en ekstra vurdering for å kontrollere om kritiske innvendinger i første runde er tatt hensyn til.

Departementet tilrår ikke at en slik arbeidsform pålegges forvaltningen siden det er fare for at prosessen da trekker utilbørlig ut i tid. Ved lovforslag plikter forvaltningen å gjengi vesentlige argumenter fra høringsrunden i proposisjoner og kongelige resolusjoner som senere fremmes. Ved forskriftsforslag er den videre behandling imidlertid ikke nødvendigvis fullt så transparent for offentligheten. På den annen side er tidsfaktoren ofte mer kritisk for gjennomføring av forskrifter. Av den grunn ønsker ikke departementet å stadfeste en plikt til flere runder med behandling i Regelrådet. Men det følger av utredningsinstruksen at dersom høringsuttalelsene eller andre forhold fører til vesentlige endringer i forslaget, skal det reviderte forslaget legges ut på ny høring.

For øvrig påpeker enkelte statlige etater i sine høringssvar at de har gode rutiner for tidlig involvering av berørte parter, og argumenterer for at nytteverdien av

Regelrådet derfor anses redusert. Departementet påpeker at slik involvering er et krav som utredningsinstruksen stiller. Dette står ikke i motsetning til kontrolloppgaven til rådet. Tidlig involvering vil være ett av de punktene som det er naturlig at rådet kontrollerer har funnet sted, når det er naturlig å kreve det.

8. VIRKSOMHET OG ORGANISERING

I høringsnotatet ble det påpekt at rådet bør gi tydelige uttalelser, og at det vil være styrken i argumentasjonen i den enkelte sak som avgjør hvilken vekt uttalelsene tillegges.

Klima- og miljødepartementet mener at det i mandatet, eller på annen måte, bør gis klare føringer om at Regelrådet i sine svar bør begrunne konkret hvorfor en konsekvensvurdering ikke oppfyller kravene i utredningsinstruksen. På den annen side mener NARF at det er uheldig dersom det legges føringer for at Regelrådet må argumentere og begrunne de mangler eller administrative byrder som ikke er tilstrekkelig utredet.

Departementet fastholder at Regelrådet bør være tydelig i sine uttalelser med hensyn til svakheter i de enkelte konsekvensutredningene, og har i tråd med Klima- og miljødepartementets forslag tatt dette inn i vedtektene, jf. vedtektene § 5 siste ledd. I tillegg til at dette fungerer som veiledning i den enkelte sak, vil det bidra til kunnskapsoppbygging over tid.

Departementet tilrår at rådet består av fire medlemmer og to varamedlemmer, jf. vedtektene § 4 annet ledd første punktum. Med fire medlemmer vil det ligge til rette for effektive diskusjoner og en viss faglig balanse i rådet. Rådet skal ha frihet til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i, jf. vedtektene § 5 tredje ledd. Departementet anser dette som en viktig forutsetning for at rådet skal kunne behandle forslag med vesentlige konsekvenser på en forsvarlig måte.

Rådets viktigste oppgave er å avgi uttalelser. Bestemmelsene om rådets forretningsorden er derfor knyttet opp til dette, jf. vedtektene § 5 annet ledd. Dette gir rådet frihet til å bestemme sin arbeidsform, og alternativer til fysiske møter er mulige.

Til rådet er det knyttet et sekretariat som utarbeider utkast til uttalelser, jf. vedtektene § 4 siste ledd. Etter gjeldende retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser skal man ved vurderingen ta utgangspunkt i nærmere angitte vilkår for lokalisering, formålet med lokaliseringspolitikken og hensynet til kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning. Etter en vurdering langs disse linjer har regjeringen besluttet at Regelrådets sekretariat lokaliseres til Hønefoss. Inntil halvparten av staben kan knyttes opp ved fjernarbeid. Denne rekrutteringsmuligheten støtter opp om målet om etablering av kompetansearbeidsplasser i hele landet, og vil bidra til at sekretariatet får god faglig kompetanse.

Regelrådet skal årlig rapportere om sin virksomhet, jf. vedtektene § 2 siste ledd.

9. TIDSPERSPEKTIV OG VEDTEKTSENDRINGER

Departementet foreslo i høringsnotatet at Regelrådet etableres som en permanent ordning. Norges Bondelag mener at Regelrådet bør ha en prøveperiode på 4–6 år, og begrunner dette med at man må evaluere om nytten av rådet overstiger omfanget av ressursene som settes inn, før man eventuelt gjør rådet permanent.

NHO, Norges Rederiforbund, Revisorforeningen, Bedriftsforbundet og Brønnøysundregistrene støtter alle et permanent regelråd. Bedriftsforbundet mener at det er helt avgjørende at ordningen blir permanent. Revisorforeningen uttrykker at erfaringer fra oppstartfasen bør gjennomgås etter relativt kort tid for å vurdere behovet for justeringer.

Departementet anser ulempene med en prøveordning, som svekket autoritet og økt risiko for høyt gjennomtrekk blant de ansatte i staben, for å være større enn fordelene. Departementet går derfor inn for at Regelrådet etableres som en permanent ordning.

Justeringer av mandatet vil bli vurdert i forbindelse med den årlige rapportering fra rådet og ved evalueringer av rådets virksomhet. Ved kongelig resolusjon 28. januar 2000 fremmet av Statsministerens kontor er ansvarlig departement delegert fullmakt til å foreta senere endringer i mandat for blant annet denne type råd. Før endringer foretas, må vedkommende departement forelegge utkast til endringer for Finansdepartementet og andre berørte departementer. Etersom Regelrådet vil kunne engasjere seg på alle departementers saksområder, er det naturlig at forslag til endringer i mandatet forelegges alle departementer. Departementet tilrår at det tas inn en regulering av vedtektsendringer i samsvar med dette, jf. vedtektene § 6. Dersom det oppstår uenighet om endringene, legges saken frem til drøftelse for regjeringen før saken avgjøres, jf. ovennevnte kongelige resolusjon av 28. januar 2000.

Vedtektene gjelder fra det tidspunkt departementet bestemmer, jf. vedtektene § 7.

10. NAVN

Navnet *Regelrådet* er det som så langt har vært benyttet i den politiske og faglige debatt om temaet, og som tilsvarende den svenske benevnelsen. Navnet er kort og drar nytte av en viss gjenkjennelseeffekt. Departementet foreslo i høringsnotatet at man skulle presisere virkeområdet nærmere ved å kalle det *Regelrådet for næringslivet*.

To andre tilnærminger til navn er kommet frem i høringsrunden. Sjøfartsdirektoratet og Norsk Forening for Kvalitet og Risikostyring (NKFD)

mener navnet er noe misvisende siden primæroppgaven er knyttet til å kvalitetskontrollere konsekvensvurderinger. NKFD foreslår navnet *Kvalitetsrådet*. Brønnøysundregistrene mener derimot at det er uheldig med tillegget *for næringslivet*. Siden det kan være aktuelt i fremtiden å utvide virkeområdet til andre sektorer enn næringslivet, er det ifølge Brønnøysundregistrene mest hensiktsmessig å velge kortformen Regelrådet; dermed står man fritt til å utvide virkeområdet uten å skape forvirring med hensyn til et innarbeidet navn.

Departementet påpeker at det alternative navnet som er foreslått, Kvalitetsrådet, heller ikke kan sies å signalisere mandatet på en entydig måte. Det foreslås i stedet at rådet på sin hjemmeside og i annen kommunikasjon utad signaliserer sitt mandat med en passende undertittel. I en slik undertittel kan også tillegget *for næringslivet* benyttes. På den bakgrunn slutter departementet seg til Brønnøysundregistrenes forslag og tilrår at navnet blir Regelrådet.

11. SPESIALMOTIVER

Departementet knytter noen kommentarer til forståelsen av enkelte bestemmelser i vedtektene.

§ 1: «Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk». Kommentar: Med unødvendige byrder menes plikter som et reguleringsforslag innebærer, og som kan fjernes eller gjøres mindre belastende for næringslivet uten at det påvirker måloppnåelsen for regelverket.

§ 2 tredje ledd første punktum: «Ved utarbeidelse av EØS-relevant regelverk som kan ha vesentlig betydning for norsk næringsliv, skal rådet bistå ansvarlig departement, dersom dette begjæres, med å granske konsekvensutredningene som medfølger forslag fra den Europeiske Union». Kommentar: Formålet med bestemmelsen er å åpne opp for at Regelrådet kan komme inn med sin kompetanse på et tidlig stadium. Det følger av rollen som et fritt og uavhengig organ at Regelrådet også på eget initiativ kan uttale seg om slike forslag fra EU.

§ 5 tredje ledd: «Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i». Kommentar: Bestemmelsen om at Regelrådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelse i, gjelder også for anmodninger fra departementene om å granske konsekvensutredninger som medfølger forslag fra den Europeiske Union, jf. § 2 tredje ledd.

§ 5 fjerde ledd annet punktum: «Uttalelsene skal offentliggjøres uten ugrunnet opphold». Kommentar: Publisering av uttalelser på Regelrådets hjemmeside anses som offentliggjøring.

12. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Regelrådet kan heve kvaliteten på forslag og konsekvensvurderinger til nye lover og forskrifter både i enkeltsaker og generelt ved sin virksomhet. I forhold til de interne ressurser som forvaltningen bruker ved regelverksproduksjon, representerer Regelrådet etter departementets mening et tiltak av beskjedent omfang. Selv om måloppnåelsen til Regelrådet er usikker, er det lite som skal til før tiltaket er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Regelrådets virksomhet innebærer ikke noe nytt med hensyn til forvaltningens utredningsplikt; utredningsinstruksen regulerer denne plikten. I det videre arbeid med forslagene vurderer forvaltningen på selvstendig grunnlag Regelrådets rådgivende uttalelser.

Ressurser som stilles til rådighet for rådet fastlegges av Stortingets bevilgninger. Drift av sekretariatet vil utgjøre den vesentligste kostnadsposten. Sekretariatet må ha et omfang som er tilstrekkelig til at man klarer å behandle alle viktige forslag på en forsvarlig måte.

13. SAMMENSETNING OG OPPNEVNING AV RÅDET

Regelrådet skal ha en frittstående og faglig uavhengig rolle. Rådsmedlemmer velges i kraft av sin kompetanse og faglige integritet. Et bredt kjennskap til næringslivets rammevilkår og den norske regelverksprosessen skal vektlegges ved sammensetning av rådet.

Forslaget om at rådet består av fire medlemmer og to varamedlemmer medfører at rådet må ha lik kjønnsfordeling, også mellom varamedlemmer, slik at sammensetningen er i tråd med reglene i likestillingsloven og rundskriv Q-4/2005 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Regelrådet vil ha et bredt tilfang av saker fra sentralforvaltningen. Selv om rådet gir rådgivende uttalelser, og ikke er tillagt avgjørelsesmyndighet, kan det lett oppstå inhabilitet for rådsmedlemmer som er ansatt i departementene eller i underliggende etater som foreslår regelverk. Departementet mener derfor at det ikke er aktuelt å rekruttere rådsmedlemmer fra det faglige embetsverket i sentralforvaltningen. Dette vil støtte opp om Regelrådets uavhengighet og er i tråd med intensjonene bak bestemmelsene i Statens personall håndbok (2015), se spesielt § 2 bokstav d i punkt 10.14.1.

Departementet tilrår en fast funksjonstid på fire år for rådsmedlemmer, med mulighet for gjenoppnevning én gang, jf. vedtektene § 4 annet ledd annet punktum. Fire år er en vanlig funksjonstid for nemnd- og rådsmedlemmer generelt, og det anses som et godt kompromiss mellom to kryssende hensyn; behovet for kontinuitet og behovet for å tiltrekke seg godt kvalifiserte kandidater. Det kan være vanskelig å få kvalifiserte kandidater til å binde seg til en slik oppgave for en lenger periode enn fire år. Ved etablering av rådet foreslår departementet at rådsmedlemmene oppnevnes med ulik

funksjonstid for første periode; tilsvarende gjelder for varamedlemmer. Dette vil sikre kontinuitet i rådet ved at ikke alle medlemmer fratrer på samme tidspunkt etter endt funksjonstid. Det foreslås at leder, ett medlem og ett varamedlem oppnevnes for fire år, og at nestleder, ett medlem og ett varamedlem oppnevnes for to år.

Departementet tilrår at rådet oppnevnes i statsråd, men at suppleringer kan foretas av Nærings- og fiskeridepartementet, jf. vedtektene § 4 tredje ledd. Oppnevning i statsråd vil understreke at virksomheten til rådet berører alle departementer, og at Regelrådet har et viktig samfunnsoppdrag.

Nærings- og fiskeridepartementet

tilrår:

Etablering av Regelrådet. Rådet gis vedtekter i samsvar med vedlagte forslag. Regelrådet oppnevnes i samsvar med vedlagte forslag.

.....
Forslag

til vedtekter for Regelrådet:

§ 1. Formål

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk.

§ 2. Oppgaver

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold. Rådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Ved utarbeidelse av EØS-relevant regelverk som kan ha vesentlig betydning for norsk næringsliv, skal rådet bistå ansvarlig departement, dersom dette begjæres, med å granske konsekvensutredningene som medfølger forslag fra den Europeiske Union. Ved eventuell bruk av Regelrådet i EØS-relaterte saker skal rådets arbeid skje innenfor de tidsfrister og prosedyrer som er etablert for EØS-arbeidet.

Rådet skal følge den faglige utvikling og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og det skal gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering.

Rådet skal årlig offentliggjøre en rapport om resultater og vurderinger tilknyttet sin virksomhet.

§ 3. Regelrådets behandling av høringssaker

Regelrådet får forslag til behandling idet de legges ut på høring.

Utredningsinstruksen gir nærmere regler for hvordan forvaltningen innhenter Regelrådets uttalelser.

§ 4. Status og organisasjon

Regelrådet er et forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet.

Rådet har en fri og uavhengig stilling, og departementet har ingen instruksjonsrett i faglige spørsmål.

Rådet består av en leder, en nestleder og to øvrige rådsmedlemmer; rådet har to varamedlemmer. Rådsmedlemmer har normalt en funksjonstid på fire år med mulighet for forlengelse én periode.

Rådet oppnevnes av Kongen. Ved fratreden i funksjonsperioden kan Nærings- og fiskeridepartementet supplere rådet for resten av funksjonstiden.

Til rådet er det knyttet et sekretariat med fast ansatte tjenestemenn. Sekretariatet lokaliseres til Hønefoss. Inntil halvparten av personalet i sekretariatet kan knyttes opp ved fjernarbeid.

§ 5. Forretningsorden og virksomhet

Regelrådets leder skal i samarbeid med sekretariatsleder tilrettelegge for rådets virksomhet.

Rådet skal fatte beslutninger om uttalelser så ofte som leder av rådet finner det nødvendig. Rådet er beslutningsdyktig når minst tre medlemmer og enten leder eller nestleder deltar i avstemninger om uttalelser. I tilfeller av stemmelikhet gjelder det som leder, eller nestleder dersom leder ikke deltar, har stemt for. Hvem som har deltatt i avstemningen, og eventuell uenighet om uttalelsen, skal fremgå av uttalelsen.

Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i.

Frist for rådets uttalelse i en sak er halvparten av kunngjort høringsfrist, men minst tre uker. Uttalelsene skal offentliggjøres uten ugrunnet opphold.

Rådet skal i sine merknader tilstrebe konkrete påpekninger av hva som eventuelt anses som svakheter, eller hva som kan forbedres i forslaget eller i konsekvensvurderingen.

§ 6. Endring av vedtekter

Nærings- og fiskeridepartementet kan foreta endringer i vedtektene. Forslag til endringer skal forelegges alle departementer.

§ 7. Ikrafttredelsestidspunkt

Denne vedtekt trer i kraft fra det tidspunkt departementet bestemmer.

Forslag

til oppnevning av Regelrådet:

Funksjonstid fire år:

Rådsmedlem og leder: Adm. dir. Sandra Riise , Oslo

Rådsmedlem: Professor Siri Pettersen Strandenes, Bergen

Varamedlem: Rådmann Just Hjalmar Johansen, Sortland

Funksjonstid to år:

Rådsmedlem og nestleder: Advokat Joar Grimsbu, Trondheim

Rådsmedlem: Adm. dir. Øystein Moan, Oslo

Varamedlem: Professor Gry Agnete Alsos, Bodø

.....